# Voksne skaper vennskap og fellesskap – i og utenfor barnehagen

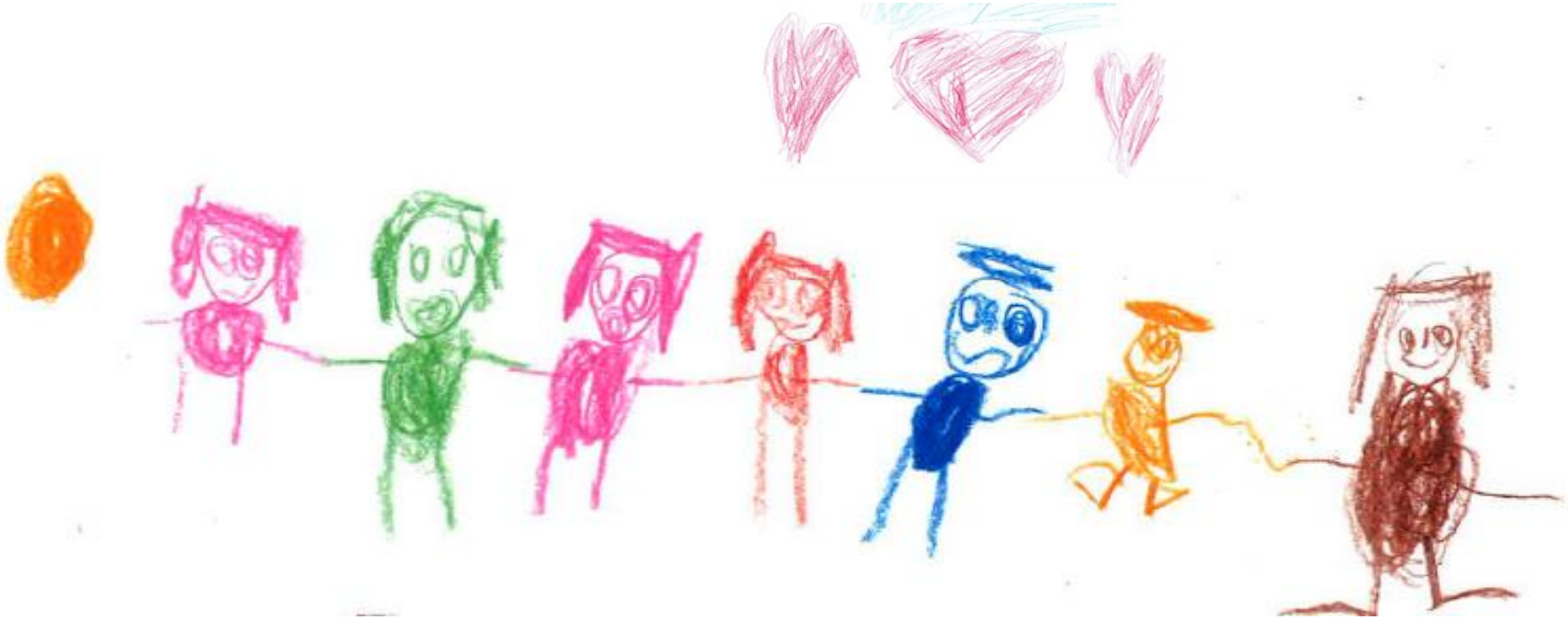

Dina von Heimburg

Offentlig sektor PhD/PhD i sosiologi
Levanger kommune/Nord universitet/NTNU

NORD universitet

Levanger kommune

NTNU
Kunnskap for en bedre verden

# Voksne skaper vennskap – både i og utenfor barnehagen

**Det er vi voksne som har ansvar for at alle barn kjenner seg inkludert i et fellesskap og har venner, skriver Dina von Heimburg, Susanne Vollan Langås og Kari Olafsen Aunet i sin fagartikkel til Barnehagedagen 2022.**

Barnehagedagen 2022: Vennskap - du og jeg

Det e itjnå som kjem tå sæ sjøl…

– Jeg ser med gru på barnehager som velger å skille lekevenner

→ **Voksne skaper vennskap – både i og utenfor barnehagen**

Plakater til årets barnehagedag

Slik kan du markere Barnehagedagen

Hvem er du sammen med i din hverdag? Hvem har du det bra sammen med, og hvem søker du støtte og hjelp hos når du trenger det? For de fleste av oss vil svaret være at vi søker mot andre som er like oss selv, og som deler mange av de samme kjennetegnene når det gjelder interesser og sosial status.

Men sjansene for å ha et godt sosialt nettverk er ulikt fordelt mellom oss. Det er sterke sammenhenger mellom levekår, sosiale nettverk og livskvalitet. Sosiale forskjeller er både et menneskerettighetsproblem og et bærekraftproblem. Barn som ikke kjenner seg inkludert i et fellesskap har større sjanse for å bli sinte og syke som voksne. Derfor er det viktig for hele samfunnet at alle barn har det trygt og godt og får venner.

## Relasjoner og vennskap er livsviktig

https://www.utdanningsforbundet.no/medlemsgrupper/barnehage/barnehagedagen/barnehagedagen-2022-vennskap-du-og-jeg/voksne-skaper-vennskap--bade-i-og-utenfor-barnehagen/

# Fellesskapsverdi

## «leave no one behind»

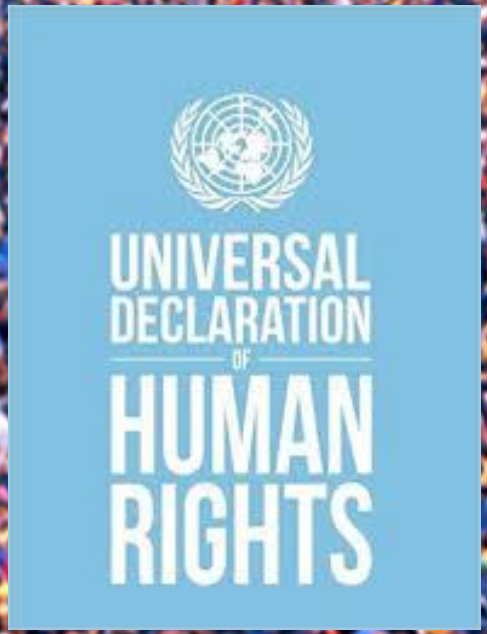

«Hvordan skal barn føle at dette er naturlig, hvis vi ikke praktiserer det i voksensamfunnet også?»

…

«Det skaper ikke inkludering dersom bare de som er utenfor sitter sammen på benken. Da er det gruppering.»

Susanne Vollan Langås
Mor og medforsker i prosjektet «Det trengs en hel landsby»

# På denne benken sit ingen åleine

SNORRE BANG UTAKER
OPPDATERT: 05.APR.2017 09:31 | PUBLISERT: 04.APR.2017 18:34

VENNEBENKEN: Elevrådet står bak vennebenken på Haus skule: F.v.: Kristian Mjelde, Simen Gjerstad, Kristian Romslo, Tommy Tunaj, René Daltveit Kvalsvik, Aurora Sollberg, Pia Ingebjørg Vevle, Eva Tennebekk Vatle, Marlen S. Hernar og Ingrid F. Mjelde
FOTO: Snorre Bang Utaker

**Enkelt og genialt tiltak mot einsemd i skulegarden.**

https://www.bygdanytt.no/nyheter/i/G7kd4/-Pa-denne-benken-sit-ingen-aleine

# Når vi styrker vårt «sosiale immunforsvar» gjennom nettverk og sosial støtte

… ER VI LYKKELIGERE OG MESTRER LIVET BEDRE

… TÅLER VI KRISER OG BELASTNINGER BEDRE

… BLIR VI SJELDNERE SYKE OG TÅLER SYKDOM BEDRE

Bowers, Strelitz, Allan & Donklin, 2012; Morrison, Pikhart, Ruiz & Goldblatt, 2014; Putnam, 2000; Taylor, 2010; Shonkoff, Boyce & McEven, 2009; Diener & Fujita, 1995; Diener & Seligman, 2002;  Shonkoff & Garner, 2012; Cobb, 1976; House, Landis & Umberson, 1988; Reblin & Uchino, 2008

- Hvem kan bidra?
- Hvordan kan de delta?
- Hvor kan det skje?

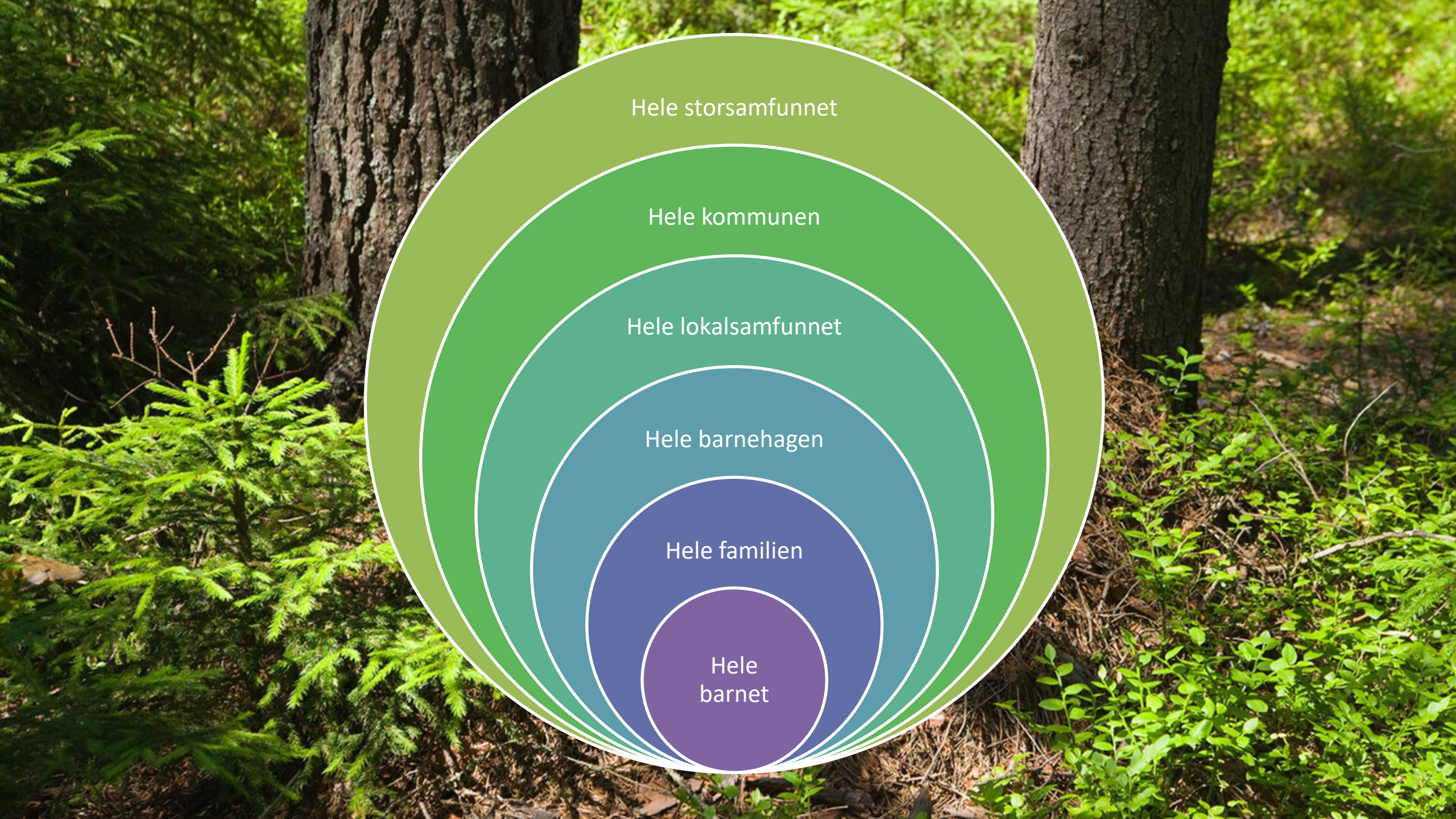
Hele storsamfunnet
Hele kommunen
Hele lokalsamfunnet
Hele barnehagen
Hele familien
Hele barnet

## Barnehagen som tjeneste

- Bruker: Behov og rettigheter
- «Oss» vs. «dem»: Tilby service
- Institusjon for barn (individ og gruppe)
- Tidlig intervensjon og forebygging
- Transaksjoner og profesjoner (økonomisk kapital, eksperter, tjenester)
- Politisk styrt tjeneste, kontroll over virksomheten

## Barnehagen som møteplass

- Medborger: Ressurser og muligheter
- Vi i lag:  Hva kan vi få til sammen
- Arena for fellesskaper for store og små
- Tidlig interesse og samfunnsbygging
- Personer og relasjoner (sosial kapital, likeverd, deltakelse)
- Nærdemokratisk arena, dialog med beslutningstakere for å skape et sterkere beslutningsgrunnlag og større felles handlekraft.

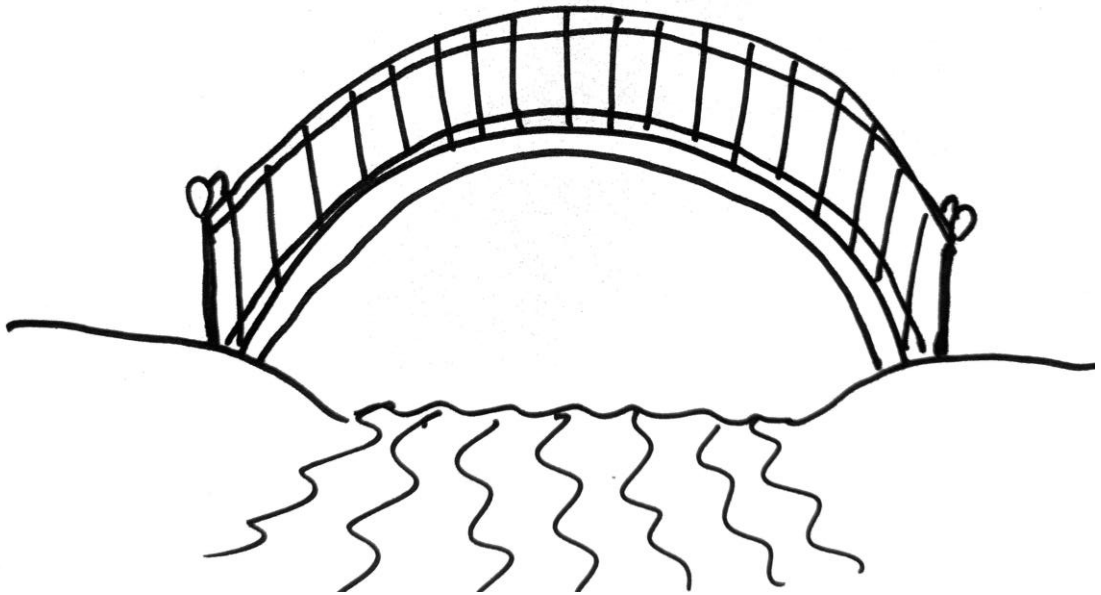

# Hvordan kan vi skape sterkere og mer inkluderende fellesskaper blant familier som har barn i barnehagen?

Tenk fem år fram i tid, der vi har tatt store skritt framover for å skape rausere og mer inkluderende fellesskaper blant familier med barn i barnehage.

Vi samarbeider om å skape det oppvekstmiljøet vi ønsker oss, til det beste for alle.

Sammen har vi bidratt til at alle barn får en best mulig start på livet, og at alle barn og voksne føler seg sett og anerkjent som en likeverdig og verdifull deltaker i lokalsamfunnet.

# Spirende praksiser

- Barnehagen som arena for å koble sammen folk, ressurser, arenaer og livsmuligheter
- Foreldremøtet som arena for samskaping og sosial støtte
- Aktiv formidling av muligheter for deltakelse (tavle, nyhetsbrev, foreldresamtale)
- Barnehagen som møteplass utover åpningstid
- Fysiske omgivelser i og rundt barnehagen som fremmer inkludering
- Samarbeid med nabolag og lokalsamfunn (naboer, frivillighet, nærbutikk, skole, sykehjem)
- Barnehagen som praksisarena for foreldre som ikke har jobb
- Revidert mandat for SU
- Styrket foreldres (og barns) demokratiske deltakelse
- Forpliktende forankring i kommunen på tvers av sektorer og i hele samfunnet

(Heimburg, Langås & Ytterhus, 2021; Heimburg, Langås & Røiseland, in press)

https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.604796/full

Levanger kommune

Hva ser du etter?

# Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2030

Vedtatt i kommunestyrets sak 34/2021

Planens formål

Bærekraftig utvikling i Levanger

Visjon: Levanger - Triveligst i Trøndelag

Satsingsområde: Levanger, en samskapende kommune

Satsingsområde: Livskvalitet, verdighet og tilhørighet

Satsingsområde: Bærekraftige og attraktive lokalsamfunn

Satsingsområde: Kreative, nytenkende og verdiskapende miljøer

https://pub.framsikt.net/plan/levanger/plan-515c3fb7-6e84-4867-bd4a-a46a698efb1e-10028/#/

***Relasjonell velferd:*** *Velferd måles i gode liv, ikke i omfanget av tildelte tjenester, og er noe vi skaper sammen for å oppnå livskvalitet. Relasjonell velferd handler om at innbyggerne anerkjennes som viktige ressurser for å skape velferd sammen med kommunen og andre aktører i lokalsamfunnet, gjennom fellesskap, medborgerskap og å jobbe på tvers. Gjennom livet veksler vi mellom å være en støtte for andre og å trenge hjelp. Støttende relasjoner og samarbeid settes i sentrum for kommunens arbeid.*

*Selv om mange aktører kan bidra i samskaping av velferd, så er det offentlig sektor og folkevalgte politikere som bærer hovedansvaret for å skape livskvalitet og sosial rettferdighet for nåværende og framtidige generasjoner.*

*«Hvis vi ser for oss en trampoline, så har den veldig mange fjær rundt for at den trampolinen skal kunne gå, og hvis den trampolinen er barnet, og fjærene er alle oss i samfunnet rundt; det er barnevern, det er PPT, det er barnehage, det er alle. Hvis en etter en av fjærene svikter, så vil ikke det her gå, men hvis alle er intakt og alle samarbeider til det beste for barnet, så vil barnet ha det bra og»*

*(Barnehageansatt i Levanger, sitat fra forskningsprosjektet «Det trengs en hel landsby»)*

*«Når 30 ulike fagfolk, og åtte hjelpeinstanser har vært inne hos en familie i løpet av ett år, uten å kommunisere eller vite særlig mye om hverandre, er det vel mer til hinder enn hjelp? Det var en pasients situasjon som ble utløsende for oss. Hun begynte å tvile på sine kognitive evner, fordi hun stadig vekk glemte ulike avtaler og navn. Da vi fikk visualisert det offentlige nettverket av tjenester og hjelpere som var involvert, ble vi sjokkert over hvor mange personer det var og hvor dårlige kommunikasjonslinjene var mellom dem. Enhver vil kunne oppleve glemsomhet i møte med noe slikt. Pasienten fikk sett at det ikke var hun som feilte noe, men oss.»*

*(Sitat fra artikkel i NAPHA, publisert 30.01.2020, skrevet av Torhild Grevskott, veileder innen psykisk helse og rus i Levanger kommune)*

Illustrasjoner: Drammen kommune, Linda Schjelderup

- *«Gjensidig tillitt, respekt, og at det er en dialog. Først da kan vi begynne å snakke om samskaping» - sitat fra politiker i Levanger*

- *«Vi har kastet ideer frem og tilbake og jeg opplever å bli hørt og at jeg har blitt gitt plass til og ha en stemme. For meg er det utrolig viktig at dette kobles direkte opp mot politikere. Dette er for meg en annen opplevelse av Norge som et demokrati. De små stemmene blir sterke sammen» - sitat fra forelder i barnehage*

- *«Jeg er jo bare meg; og jeg er helt avhengig av å få informasjon og få vite om hva som rører seg hvis jeg skal klare å gjøre vedtak som er til det beste for samfunnet vårt» - sitat fra politiker i Levanger*

Hvert satsingsområde har samfunnsmål for hva som ønskes oppnådd for lokalsamfunnet og kommuneorganisasjonen på kort og lang sikt – «SLIK VIL VI HA DET», og strategier som beskriver hvordan vi skal jobbe for å nå målene – «SLIK SKAL VI GJØRE DET». Fordi planen dekker planområder med ulike strategibehov, er noen av strategiene mer konkrete enn andre. Dette gjelder for eksempel strategier for Kommuneplanens arealdel.

Under satsingsområdene er perspektiver og begreper som er lagt til grunn i planen beskrevet. Det samme er indikatorer - «DETTE SKAL VI FØLGE MED PÅ», som viser forholdet mellom mål og utvikling, og gir en pekepinn på om utviklingen går i ønsket retning. Utviklingen i indikatorene skal rapporteres årlig i Årsberetningen. Der det er mulig skal vurdering av indikatorene skje ut fra en fordeling på geografi, alder, kjønn og sosial status. Det legges til grunn en ambisjon om at samfunnet skal bli mer bærekraftig, at innbyggernes liv og levekår skal forbedres i alle deler av kommunen, og at sosial ulikhet skal reduseres. I tillegg til indikatorene som beskrives, så skal det gjennomføres regelmessige kvalitative evalueringer i samråd med et mangfold innbyggere, ansatte, tillitsvalgte, ledere, råd og utvalg, politikere, og ulike aktører i kommunens lokalsamfunn.

- *«Det her er jo en stor jobb, og det er lett å tenke at «har jeg tiden til alt det her i min travle hverdag?».... Men hvis en har med seg det at hvis jeg gjør litt, og du gjør litt, og du litt, og du litt (...). En liten endring. Hvis alle, eller mange gjør det, så er vi godt på vei. Det smitter kanskje også» - sitat fra forelder i barnehage*

# Hvordan inkludering og fellesskap kan spres som ringer i vann

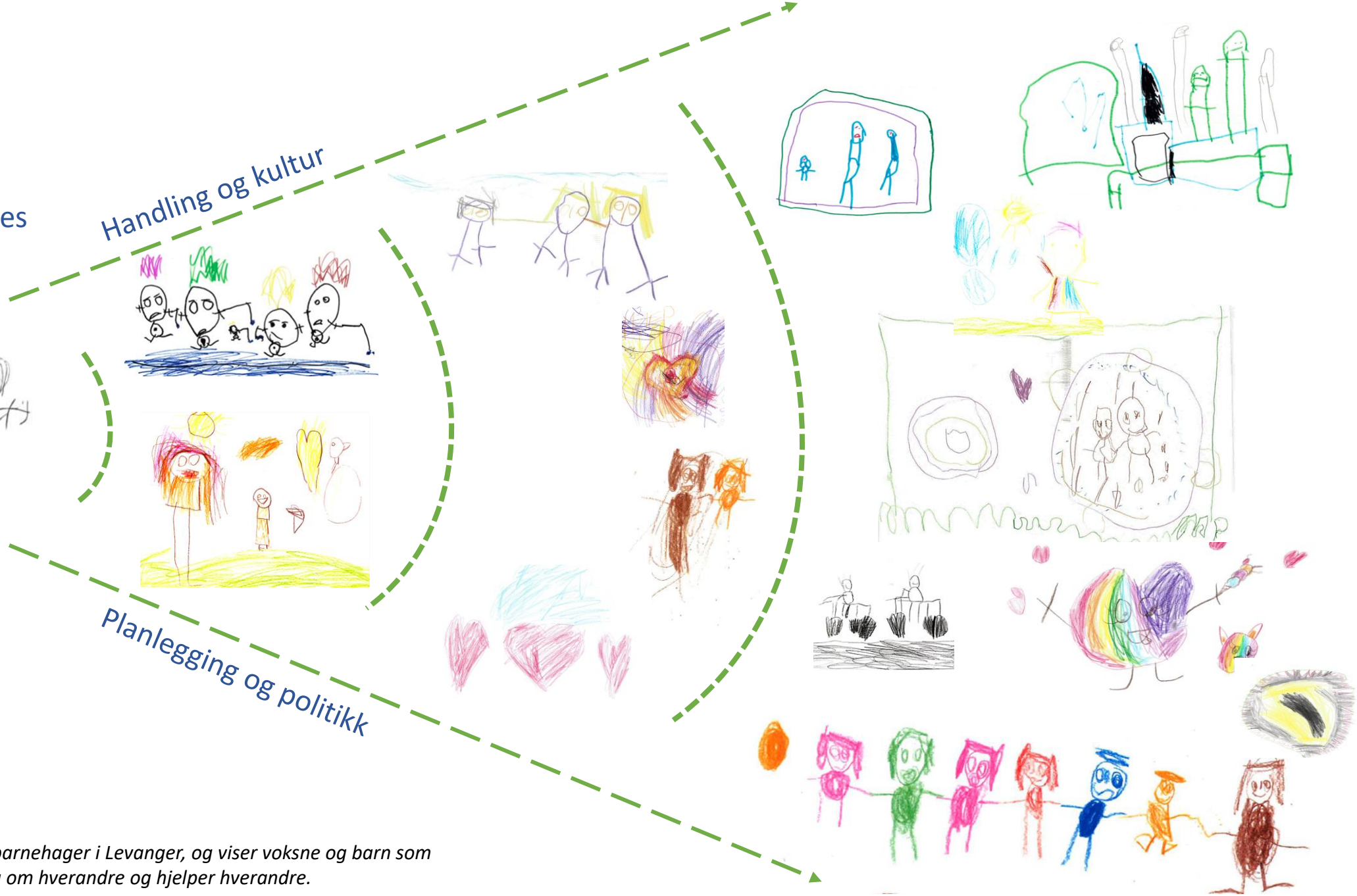


*Tegningene er gaver fra barn i barnehager i Levanger, og viser voksne og barn som er snille med hverandre, byr seg om hverandre og hjelper hverandre.*

# «Tulipanteorien»

*«Du vet når en tulipan henger med huet, og så trøkker man den inn blant de andre for at den skal stå oppreist.*

*Et sånt samfunn vil jeg ha»*

Ingrid Ovedie Volden

@vidunderfull på Twitter (07.04.2016).

Relevante publikasjoner fra doktorgradsprosjektet:

Heimburg, Langås & Ytterhus (2021), Heimburg & Ness (2020), Heimburg, Guribye & Iversen (2021), Heimburg & Cluley (2020).

WellFare

Nordisk forskningssenter for livskvalitet og sosial bærekraft

NTNU


## Dina von Heimburg

Rådgiver i Levanger kommune/stipendiat ved Nord universitet/Universitetslektor ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie, NTNU

Nettsider med kontaktinfo og relevante publikasjoner: https://www.ntnu.no/ansatte/heimburg

WellFare - Nordisk forskningssenter for livskvalitet og sosial bærekraft

https://www.ntnu.no/ipl/nordisk-forskningssenter-for-livskvalitet-og-sosial-baerekraft

Mobil: +47 93043714

E-post: heimburg@ntnu.no